

puBLiCaTies

Met bijdragen van JOHN VAN VLIET, ARNOUD VAN DER MEULEN, EN HENK WIJKHUISEN

Groene Kleed

JAN VAN GELDEREN, fotografie Fred Hazelhoff, 1995. Het Groene Kleed, toekomst voor de Nederlandse natuur. Uitgave Schuyt & Co. Haarlem. ISBN 90 6097 396 8. Prijs fl 39,50.

Bij uitgeverij Schuyt & Co verscheen vorig jaar een uitgave in het kader van het Europees Natuurbeschermingsjaar 1995. Na lezing ben ik verbaasd (HW) dat dit boek in deze rubriek niet eerder aan de orde is gekomen. Ik kan slechts mijn mea culpa uitspreken, want inhoudelijk is het meer dan de moeite van het lezen waard. De meeste foto's zijn van Fred Hazelhoff, dus ik hoef niet uit te wijden over de hoge kwaliteit van het beeldmateriaal.

Een nieuw boek bekijk ik de eerste maal altijd op z'n Arabisch, dus van achter naar voren. Meteen trof mij de titel van het laatste hoofdstuk: "Nationale parken en landschappen, een achterhaald idee". Wie zoiets neerzet prikkelt tot verder lezen. De auteur ziet deze plannen als een resultaat van dure, ambtelijke studiereizen naar het Yellowstone Park. Ook die opmerking deed mij genoeg, omdat in één van de eerste Nederlandse nationale parken de theorieën uit Noord-Amerika werden gebruikt. In 1950 werd het Nationale Park de Kennemerduinen opgericht, dat onlangs is opgegaan in het grotere Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Onder de eerste directeur van de Kennemerduinen werden zoneringsideeën overgenomen in een duingebied waar je in een halve dag doorheen loopt. Wie door het Yellowstonepark struint, is minstens een paar dagen zoet. Maar los van deze discussie weet iedereen inmiddels dat met de moezame totstandkoming van Nationaal Park Zuid-Kennemerland en de perikelen rond de totstandkoming van het Nationaal Park Texel een nationaal park als natuurbeschermingsinstrument aan gaaiende inflatie onderhevig is.

In het boek legt auteur Jan van Gelderen voortdurend de zwakke plekken bloot in de Nederlandse natuurbescherming, of dit nu om kunstvlotjes gaat voor de bedreigde zwarte stern of de discutabele redenering achter het schieten van vossen in het Zwannewater. Er wordt een spiegel voorgehouden, die overigens niet alleen de pessimisten in de kaart speelt. Als je kijkt naar het aantal soorten lijkt het niet zo slecht te gaan met de natuur. De rode draad van het boek is vooral dat we onze mooie landschappen om zeep helpen. Planten en dieren die erbij hoorden zijn er nog steeds of weer kunnen terugkomen. En we zijn in staat zijn om nieuwe, natuurrijke landschappen te creëren. Hoofdstuk 1 draagt dan ook de veelzeggende titel "de natuur is een lenig bedrijf". Deze rode draad moet absoluut het Leitmotiv worden van natuurbeschermend Nederland.

Het boek is een "must" voor iedereen die in ons land bij natuurbeheer, natuurbescherming en natuurontwikkeling betrokken is. Veel teksten lenen zich prima om

een discussieavond op gang te krijgen binnen de soms moeizaam samenwerkende en sterk verdeelde natuurbescherming. Maar ook voor politieke- en bestuurlijke portefeuillehouders zou dit boek verplichte literatuur moeten zijn. En wie schrijft dat de kustduinen met de Waddenzee en de Voordelta de interessantste en belangrijkste natuurgebieden van Nederland, Europa en zelfs de wereld zijn, die had al iets eerder op deze pagina onder de aandacht moeten worden gebracht.

Rode Lijst

TOM VAN EWIJK, 1996. Bedreigde en kwetsbare vogels in Nederland, De Rode Lijst. Uitgave Schuyt & Co. ISBN 90 6097 425 5. Prijs fl. 39,90.

Het gaat niet zo goed met de Nederlandse natuur. Met vijfenvijftig Nederlandse vogelsoorten is het zelfs uitermate slecht gesteld. Daarom staan ze op de Rode Lijst. De oorzaken zijn afname van leefruimte voor plant en dier en achteruitgang van de kwaliteit van de resterende ruimte. De schuld ligt bij de primitieve, agressieve en doldrieste primaat, homo rabiens. Dit is een boodschap die niemand graag leest, maar het moet! Daarom stel ik voor om bij een eventuele herdruk de woorden "Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt...." te vervangen door "Alles uit deze uitgave moet zo veel mogelijk worden verveelvoudigd en openbaar gemaakt....".

In navolging van Koos van Zomeren schrijft van Ewijk over de pijn die wij mensen de vogels aandoen. Die pijn is niet aantoonbaar, maar in 'Bedreigde en kwetsbare vogels in Nederland' is hij voor ons mensen voelbaar gemaakt. De schitterende tekeningen van de veelgeprezen Ulco Glimmerveen maken de pijn draaglijk. Vijf landschapstypen zijn beschreven met de vogelsoorten van de rode en blauwe (vogels waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid draagt) lijst, die ervan afhankelijk zijn. De pijn is uitgedrukt in de geringe aantallen broedparen en in mededelingen over afname van aantallen in verleden, heden en toekomst. Bij

elke soort is vermeld wat de (mogelijke) oorzaak is van de pijn.

Wel één punt van kritiek: In de lijst van natuurbeschermingsorganisaties achter in het boek ontbreekt Stichting Duinbehoud en dat is natuurlijk een doodzonde!

Paddestoelen

MIEKE VAN TILBURG EN HANS ADEMA, 1996. Vliegenzwam, elfenbank en andere paddestoelen. Uitgave Schuyt & Co Haarlem. ISBN 906097 411 5. Prijs fl. 24,50

Het ligt niet voor de hand om in een decembernummer van DUIN een recensie te publiceren over paddestoelen. Paddestoelen associëren wij met een herfstwandeling. Maar al in de eerste zin van het boek wordt de werkelijkheid duidelijk, want "paddestoelen kun je het hele jaar door vinden". Het boek is in de eerste plaats bedoeld voor kinderen en is een vervolg op het boekje "Schelpen verzamelen", dat in 1994 verscheen (zie DUIN 1994:4). De succesformule is een goed leesbare tekst met fraaie tekeningen die de lezertjes aanzet om vooral op zoek te gaan en te ontdekken. Uit ervaring weet ik (HW) hoeveel plezier zelfs peuters al beleven aan al die paddestoeltjes in het bos. Die zijn net als schelpjes kennelijk erg aantrekkelijk. Ook aan de stadskinderen uit de Dapperbuurt is in het boek gedacht. Wie niet meer beseft dat melk van de koe komt, kan via het boekje herleiden dat er een verband bestaat tussen wat we eten en wat de natuur ons biedt. De paddestoelen bij de groenteman worden in een apart hoofdstuk beschreven, zodat ik nu weet dat de "koeping tikoes" bij de toko gewoon de judasoren zijn die in het duin op de vlieren groeien. In aparte hoofdstukjes worden bijvoorbeeld de paddestoelen van de duinen, de stad en de voorjaarspaddestoelen beschreven. Geen overkill aan soorten en informatie, maar perfect afgestemd voor de aankomende natuurvriend en vriendin. Zelfs een bescheiden determinatietabel is opgenomen. Aan het eind staan de auteurs stil bij de achteruitgang van paddestoelen. Wat vroeger de herfsttafels waren op school, is nu de vervuiling van lucht en bodem, vernietiging van natuurgebieden en verdroging als belangrijkste oorzaak van de achteruitgang.

De ijsvogel is een van de Rode lijstsoorten (foto: Frits van Daalen)

